

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศของไทยในช่วง 10 ปี ข้างหน้า มีความสำคัญมาก ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับข้อท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ หรือโลกไร้พรมแดน ซึ่งทำให้ประเทศไทยต้องเข้าสู่การแข่งขันในด้านต่างๆ และได้รับอิทธิพลจากกระแสต่าง ๆ มากมาย อันเป็นตัวแปรในการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ สงครามเย็นที่เคยมีอิทธิพลต่อขอบเขตในการกำหนดนโยบายการบริหารประเทศได้สิ้นสุดลง ประเด็นที่เกี่ยวกับทหารและความมั่นคง ซึ่งแต่เดิมเคยเป็นนโยบายหลักในการบริหารประเทศดูเหมือนได้ถูกลดความสำคัญลงพร้อม ๆ กับการสิ้นสุดของสงครามเย็น ในขณะที่วาทกรรมเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจกลับได้รับความสนใจโดดเด่นขึ้นมา ดึงดูดความสนใจของผู้บริหารประเทศ โดยใช้เป็นกรอบหลักในการกำหนดนโยบายในการบริหารประเทศในปัจจุบัน ในสภาพความเป็นจริงของปัจจัยพื้นฐานอันได้แก่เขตแดนในการรวมตัวเป็นประเทศของแต่ละประเทศนั้นมีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะแผนที่ตั้งจะทำให้สภาพภูมิอากาศสภาพของทรัพยากรธรรมชาติ แตกต่างกันไป อันเป็นผลทำให้ความสามารถในการแข่งขันด้านการผลิตและเทคโนโลยีของแต่ละประเทศมีความได้เปรียบไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นเหตุให้แต่ละประเทศมีศักยภาพในการดำเนินการพัฒนาประเทศ ตามนโยบายที่กำหนดขึ้นไม่เท่าเทียมกันตามไปด้วย โดยเฉพาะในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่มีความต้องการเร่งรัดการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมประเทศโลกที่ 1 ในขณะที่วาทกรรมกลับต้องพึ่งพาเทคโนโลยีและเงินทุนจากประเทศโลกที่ 1 เสมอ จึงก่อให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาประเทศเกิดขึ้นอยู่เนื่อง ๆ โดยเฉพาะมักจะเกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติต่อประเทศโลกที่ 1 ดังที่ประเทศไทยได้มีปัญหามาขัดแย้งกับประเทศคู่ค้าอย่างสหรัฐอเมริกา และหลาย ๆ ประเทศในองค์การการค้าโลก WTO. ขึ้น

ในสภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน ซึ่งกำลังประสบกับปัญหาเศรษฐกิจถดถอยจนส่งผลให้รัฐบาลจากพรรคเสียงข้างมากของ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้เลือกแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการประกาศค่าเงินบาทลอยตัว นับตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 อันเป็นเหตุ

ทำให้อัตราค่าเงินบาทดิ่งตัวลงประมาณ 70 - 80 % กลายเป็นปัญหาใหญ่และได้ส่งผลให้รัฐบาลของ พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ จำเป็นต้องลาออกก่อนหมดสมัย ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้พรรคที่มีเสียงอันดับ 2 ซึ่งนำโดย นายชวน หลีกภัย เข้ามามีสิทธิ์จัดตั้งรัฐบาลใหม่ เพื่อเข้าบริหารประเทศต่อ

นโยบายในการบริหารประเทศที่หลายประเทศได้ให้ความสนใจ และดูโดดเด่นขึ้นมาในกระแสโลกาภิวัตน์นี้ได้แก่ นโยบายด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งเคยประสบผลสำเร็จอย่างสูง ในปี Visit Thailand Year 2530 อันก่อให้เกิดรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล โดยการรณรงค์ถึงจุดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ซึ่งนับว่าเป็นการลงทุนน้อยที่สุด หากได้มีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างดีแล้วนั้น การมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์จากสร้างสรรค์ของธรรมชาติ อันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละประเทศที่ไม่สามารถลอกเลียนแบบหรือกำหนดเองได้ตามความต้องการ ถือได้ว่าเป็นความได้เปรียบโดยเด็ดขาดของแต่ละประเทศ ในภูมิภาคเอเชียประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวจำนวนมากมายหลายประเภท ซึ่งหากสามารถส่งเสริมและพัฒนานโยบายการท่องเที่ยวอย่างจริงจังแล้วจะสามารถนำรายได้เข้าประเทศได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถดึงดูดเงินตราสู่รายได้ในส่วนของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกด้วย

แนวคิดในการจัดทำโครงการปี AMAZING THAILAND ในปี 2541-2542 เกิดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว AMAZING ในสายตาของนักท่องเที่ยว อันจะเป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และสามารถนำรายได้เข้าประเทศได้ดีเพียงใด นักท่องเที่ยวได้ใช้จ่ายเงินเข้าในระบบเศรษฐกิจในด้านใดบ้าง ในทัศนคติของนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อวิธีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพียงใด นักท่องเที่ยวสนใจ รูปแบบการท่องเที่ยวแบบไหนของไทย มีอะไรทำให้เกิดความต้องการกระตุ้นให้เดินทางมาประเทศไทย โดยมีเส้นทางมาประเทศไทยแล้วมีความพึงพอใจอะไรบ้าง และโดยเฉพาะการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว นั้น มีผลทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเพียงใด

ถึงแม้ว่ากิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวไทยจะสามารถผันเงินตราเป็นรายได้เข้าประเทศมากเกือบอันดับหนึ่งมาหลายปีก็ตาม แต่ในยุคการท่องเที่ยวกำลังปรับตัวตามทิศทางเศรษฐกิจขาลงในเวลานี้ ประกอบกับภาวะดิ่งเศรษฐกิจการเมืองก่อนหน้านี้ ก็กลายเป็นโจทย์สำคัญที่รอการพิสูจน์ว่าประเทศไทยจะสามารถฝ่าฟันกระแสนี้ไปได้หรือไม่ และจะปลุกปีท่องเที่ยวไทย AMAZING THAILAND เป็นปีมหัศจรรย์การท่องเที่ยวได้สำเร็จตามโครงการหรือไม่

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยวกรณีจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวของประเทศไทยเมืองหนึ่ง อีกทั้งเป็นเมืองที่มีเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่ต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของประเทศ งานวิจัยจะมุ่งศึกษาจากชาวต่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทยและได้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ โดยเลือกศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวที่ได้ผ่านการตรวจลงตราให้เข้าประเทศในฐานะที่ประมาณได้ว่าจะมาเพื่อท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ชาวต่างประเทศที่ได้รับการตรวจลงตราวีซ่าอนุญาตให้เข้าประเทศ ในประเภท ท่องเที่ยว (Tourist Visa) คนเดินทางผ่าน (Transit Visa) และ พ.30 (P.30 เป็นการเดินทางเข้าประเทศโดยได้รับสิทธิกรณีพิเศษตามข้อตกลงทางการทูตระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย โดยไม่ต้องขออนุญาตตรวจลงตราวีซ่า) และเมื่อได้เดินทางเข้าประเทศโดยได้รับการประทับตราอนุญาตให้อยู่ในประเทศโดยถูกต้องแล้ว หากไม่เพียงพอจะสามารถขยายระยะเวลาในการอยู่ต่อได้อีก 30 วัน (กรณีได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศในฐานะผู้มีวีซ่าประเภทท่องเที่ยว และประเภท คนเดินทางผ่าน) และ จะสามารถขยายระยะเวลาในการอยู่ต่อได้อีกไม่เกิน 15 วัน (กรณีได้รับการอนุญาตให้เข้าประเทศตามสิทธิพิเศษตามข้อตกลงระหว่างประเทศให้ยกเว้นการตรวจลงตราวีซ่าก่อนเข้าประเทศ)

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบว่าการประกาศ ปีรณรงค์ท่องเที่ยวไทย มีผลทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยวประเทศไทยและจังหวัดเชียงใหม่หรือไม่
2. เพื่อให้ทราบว่ามีนักท่องเที่ยวที่ได้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ มีความพึงพอใจในระดับไหน ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การบริการ การเตรียมการอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ
3. เพื่อให้ทราบว่ามีนักท่องเที่ยวซึ่งงบประมาณในการท่องเที่ยวในประเทศไทยไปในระบบเศรษฐกิจด้านไหนบ้าง

1.3 สมมุติฐานของการศึกษา

1. นักท่องเที่ยวสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยและจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากการประกาศเป็นปีรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย (AMAZING THAILAND)
2. นักท่องเที่ยวเลือกที่จะมาท่องเที่ยวประเทศไทย เนื่องจากพอใจต่ออัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา ซึ่งมีผลทำให้ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวถูกลงและประหยัดค่าใช้จ่ายกว่าไปท่องเที่ยวประเทศอื่น ๆ
3. เจ้าหน้าที่และผู้ที่ทำงานในธุรกิจ เกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ มีความพร้อมและเห็นด้วยต่อการปฏิบัติตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว (AMAZING THAILAND)

1.4 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. นักท่องเที่ยวต่างชาติ หมายถึง นักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่บุคคลสัญชาติไทย และมีภูมิลำเนาในต่างประเทศ โดยได้เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย ในระหว่างปีรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยว 2541 - 2542
2. **The Amazing Thailand Year Project 1998 - 1999** หมายถึง โครงการปีรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ที่จัดขึ้นระหว่าง ปี พ.ศ. 2541 - 2542
3. การตรวจลงตราวีซ่า (VISA) หมายถึง การอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในประเทศไทยได้เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ กัน โดยคนต่างด้าวต้องขอรับการตรวจลงตราจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศก่อนเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร หรือขอรับการตรวจลงตราจากกระทรวงการต่างประเทศ หรือสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง(Visa on Arrival)ยกเว้นคนต่างด้าวบางประเภท(เป็นประเทศที่ได้รับการผ่อนผัน พ.ศ.90) สามารถเดินทางเข้าประเทศได้โดยไม่ต้องขอรับการตรวจลงตรา
4. วีซ่าประเภทท่องเที่ยว (Tourist - TR) หมายถึง วีซ่าที่ออกให้คนต่างด้าวเพื่อการท่องเที่ยว อนุญาตให้อยู่ครั้งแรก 60 วัน
5. วีซ่าประเภทคนเดินทางผ่าน (Transit - TS) หมายถึง วีซ่าที่ออกให้คนต่างด้าวเพื่อเดินทางผ่านราชอาณาจักร อนุญาตให้อยู่ครั้งแรก 30 วัน

6. การได้รับผ่อนผันตามข้อตกลงทางการทูตระหว่างประเทศ (ศผ.90) หมายถึง การได้รับการยกเว้นให้เดินทางเข้าประเทศโดยมีสิทธิพิเศษตามข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อเดินทางเข้าราชอาณาจักรโดยไม่ต้องรับการตรวจลงตราวีซ่า อนุญาตให้ทำนักใน ประเทศได้ครั้งละ 90 วัน
7. การได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา หมายถึง การได้รับการยกเว้นให้เดินทางเข้า ประเทศโดยไม่ต้องขออนุญาตเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย
8. การขยายระยะเวลาการอยู่ในประเทศ หมายถึง การขอยืดอยู่ในราชอาณาจักรภาย หลังจากที่กำหนดการอนุญาตให้อยู่สิ้นสุดลง โดยผ่านพิธีการของสำนักงานตรวจคน เข้าเมือง

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจในการนำไปพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และใช้เป็นจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวยุคใหม่
2. ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงสินค้าและบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เพื่อสามารถเพิ่มและกระจาย รายได้ในกิจการที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดย รวมของประเทศ
3. ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ พนักงานในภาคธุรกิจเอกชนที่มีกิจกรรมอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อสร้าง ความพึงพอใจที่ดีแก่นักท่องเที่ยว
4. ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การปฏิบัติตามนโยบายปีรณรงค์ท่องเที่ยวไทย จะ สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวให้มีความสัมพันธ์กันทั้งภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนให้การ ดำเนินตามนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวสำคัญี่ผลตามเป้าประสงค์